

ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΟΛΟΥΝΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ποντισμένες αρχαιολογικές μαρτυρίες στην επικράτεια και το αστικό κέντρο του αρχαίου Ολούντος, της σημερινής Ελούντας στην Κρήτη, αναζήτησε σε υποβρύχια έρευνα, αρχαιολογική ομάδα από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων και ομάδα γεωφυσικών από το Εργαστήριο Δορυφορικής Τηλεπισκόπησης του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών (ΙΤΕ). Στην έρευνα, που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Οκτώβριο σε μεγάλο τμήμα του κόλπου της Ελούντας, συμμετείχαν εθελοντές δύτες και επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων. Πρόκειται για την τρίτη ερευνητική περίοδο πενταετούς προγράμματος των δύο φορέων που άρχισε το 2017 και υποστηρίζεται από τον Δήμο Αγίου Νικολάου.

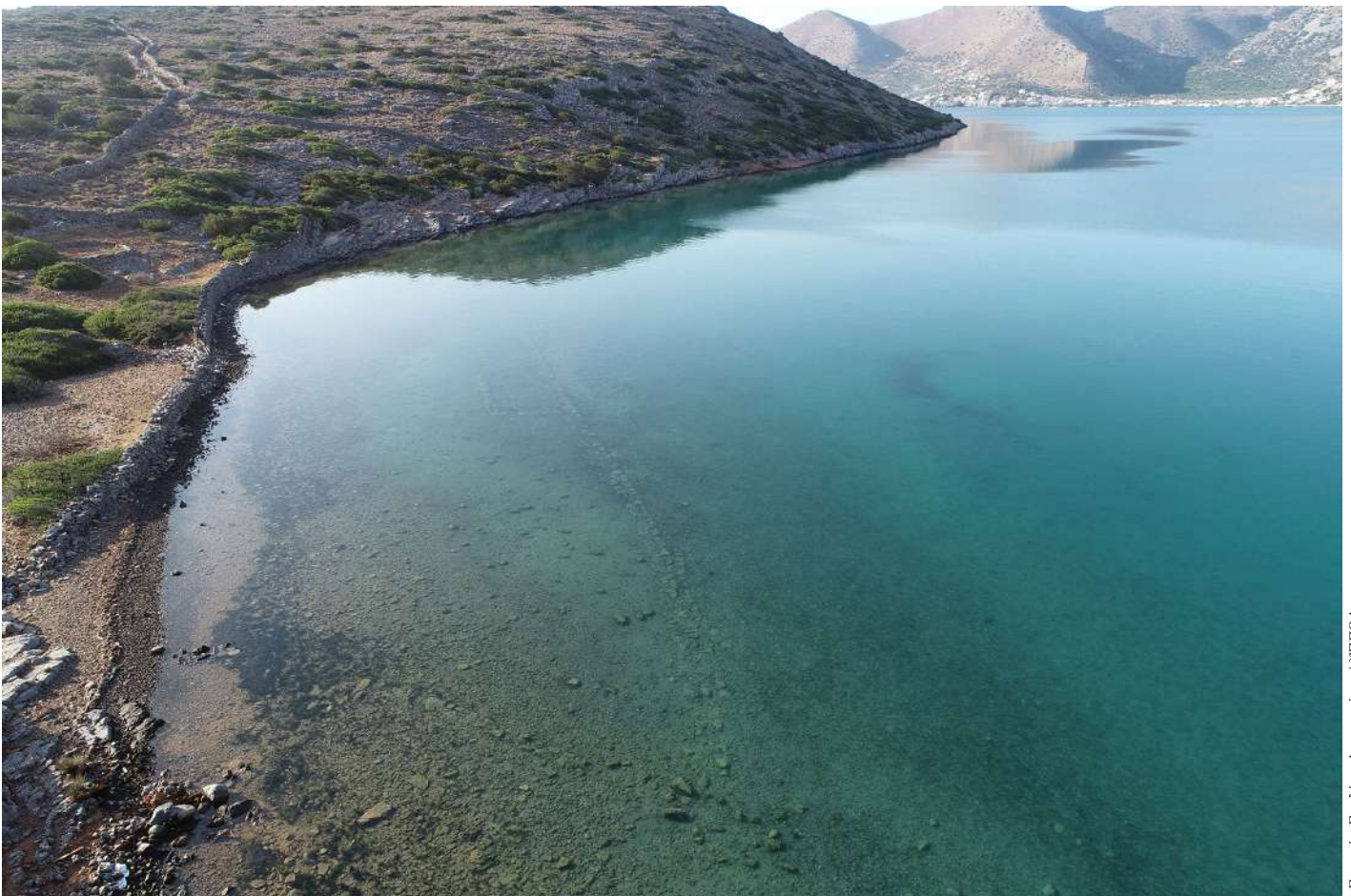
Η πόλη του Ολούντος παρακολουθείται με αρκετή σαφήνεια στις αρχαίες πηγές, κυρίως τις επιγραφικές. Οι σποραδικές σωστικές ανασκαφές στην ευρύτερη

περιοχή του κόλπου και ιδιαίτερα στην περιοχή των Αλυκών και του Πόρου, στο σημείο όπου ενώνεται η χερσόνησος της Κολοκύθας με την Κρήτη, δείχνουν τη χρήση του χώρου ήδη από τα προϊστορικά χρόνια. Η πόλη βρίσκεται σε ιδιαίτερη ακμή στα ιστορικά χρόνια μέχρι και την πρώτη Βυζαντινή περίοδο, οπότε εγκαταλείπεται και πιθανότατα ξεκινά η βύθισή της.

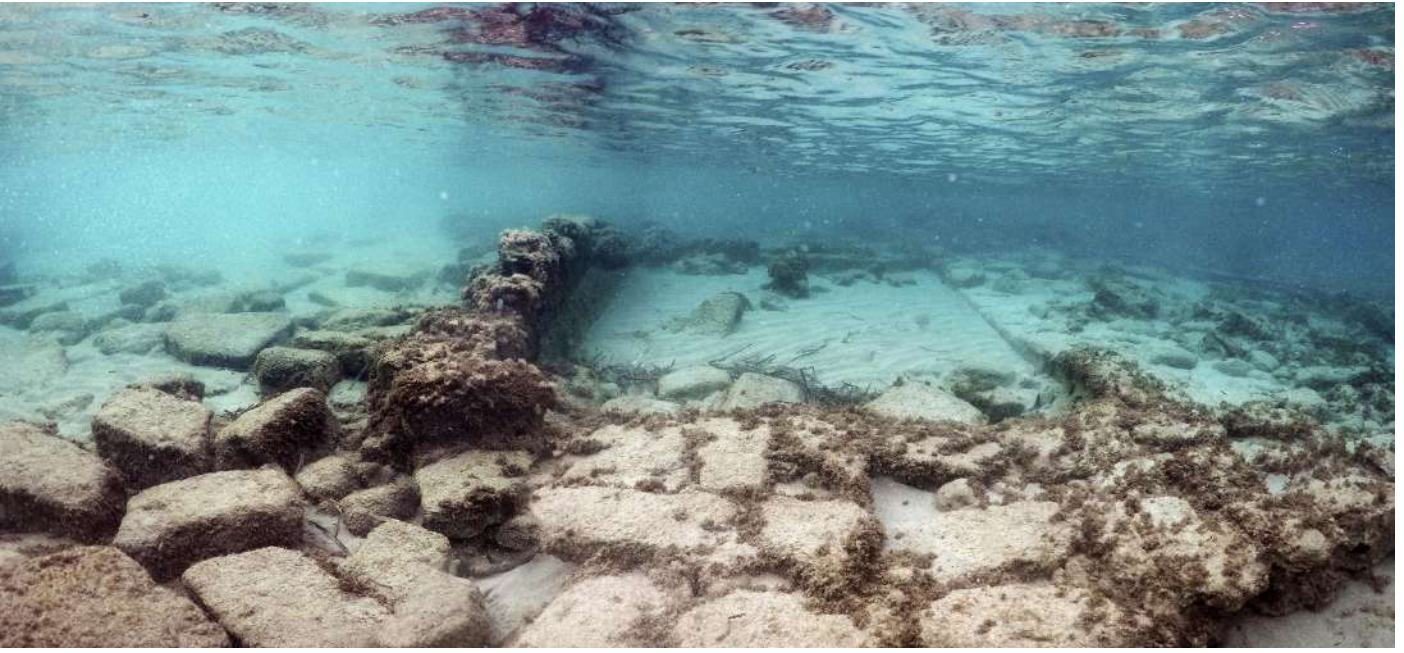
Η έρευνα περιλαμβάνει δύο πεδία δράσης, την υποβρύχια επισκόπηση των ακτών του κόλπου της Ελούντας και της χερσονήσου της Κολοκύθας και την τεκμηρίωση και αποτύπωση των βυθισμένων δομών στις δύο πλευρές του Πόρου, όπου εντοπίζεται το αστικό κέντρο της αρχαίας πόλεως.

Έως σήμερα έχουν εντοπιστεί και αποτυπωθεί με μεθόδους τηλεπισκόπησης και φωτογραμμετρίας βυθισμένα κτηριακά συγκροτήματα στους κόλπους Βαθύ και Μελισσός της Κολοκύθας, καθώς και αρχαία λατομεία σε τρία διαφορετικά σημεία της

1. Άποψη των βυθισμένων δομών στον όρμο Βαθύ της χερσονήσου της Κολοκύθας.

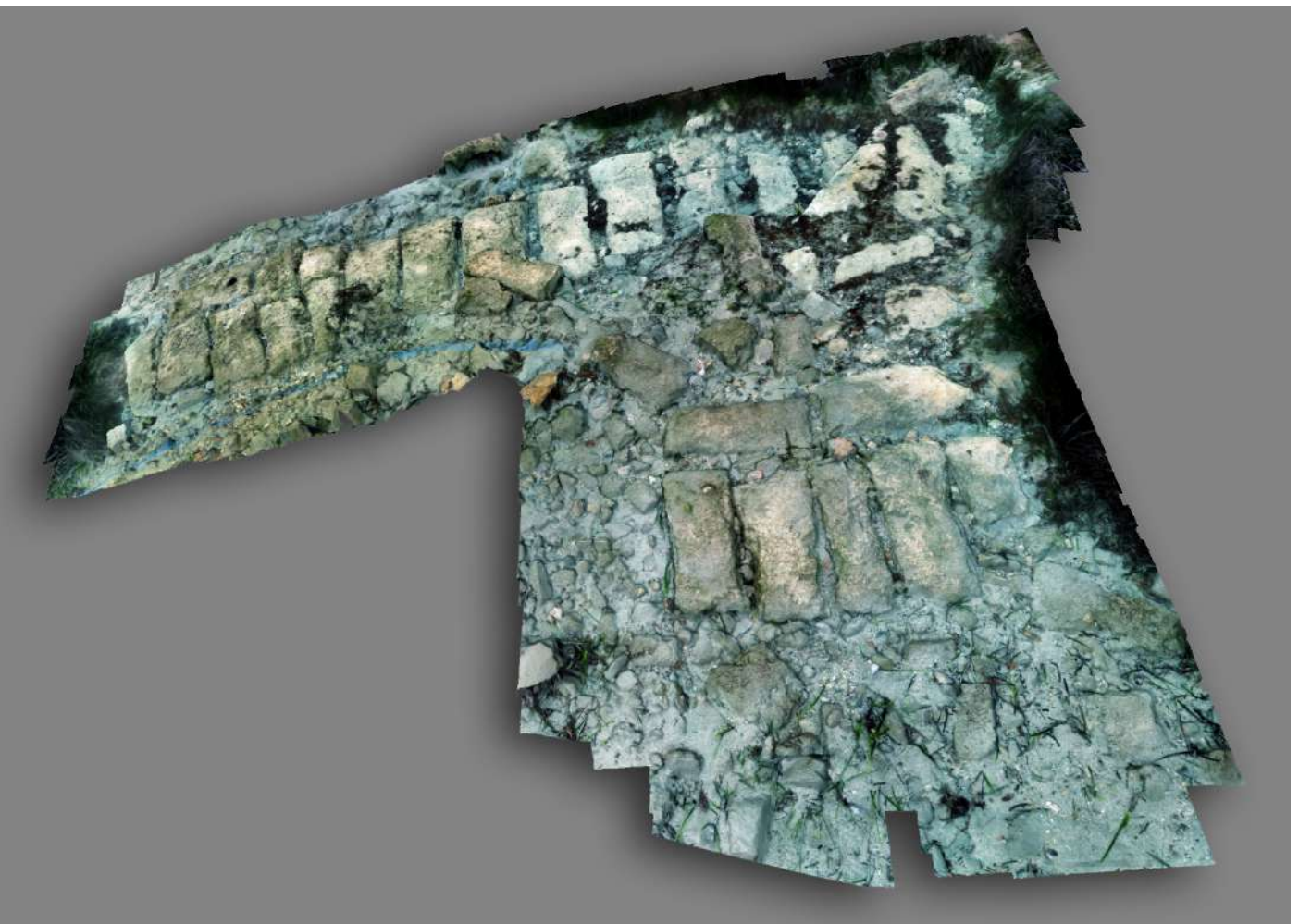

2. Λείψανα ποντισμένων κτηρίων στον βυθό του όρμου του Πόρου Ελούντας.

3. Άποψη τρισδιάστατης απεικόνισης τμήματος του τείχους του αρχαίου Ολούντος βυθισμένου σήμερα στον όρμο του Πόρου.

Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων/ ΥΠΠΟΑ

4. Καθαρισμός τμήματος του τείχους του αρχαίου Ολούντος στον όρμο του «Χαβά ο Λάκκος».

5. Καθαρισμός αρχαίων δομών στον όρμο του Πόρου για την επίτευξη καλύτερης αποτύπωσης.

Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων/ ΥΠΠΟΑ

6. Τεκμηρίωση καταλοίπων νεώτερου ναυαγίου στα δυτικά του όρμου του Πόρου.

χερσονήσου. Σε ένα από αυτά, η έρευνα εντόπισε λαξευτές δέστρες και την πλατφόρμα φόρτωσης. Εντοπίστηκαν επίσης έρματα πλοίων, άγκυρες, τυχαίες απορρίψεις, ενδείξεις για ένα βυζαντινό ναυάγιο, καθώς και κατάλοιπα ενός νεώτερου ναυαγίου του 20ού αιώνα.

Στην περιοχή του Πόρου εντοπίστηκαν και αποτυπώνονται σταδιακά, μετά από επιφανειακούς καθαρισμούς, κατάλοιπα κτηρίων της αρχαίας πόλεως, καθώς και τμήματα της οχύρωσής της, τόσο στις δύο πλευρές του ισθμού, όσο και στον παρακείμενο όρμο στα νοτιοδυτικά του, στου «Χαβά τον Λάκκο», σύμφωνα με το τοπικό τοπωνύμιο.

Οι μαρτυρίες της επιφάνειας του βυθού και της ακτής συμπληρώνονται αντίστοιχα με τη διερεύνηση του υποβυθιμένα της περιοχής με μεθόδους γεωφυσικής διασκόπησης (μαγνητική και ηλεκτρική τομογραφία), η οποία δείχνει την ύπαρξη δομών σε βάθος μέχρι -1.5μ. κάτω από τη στάθμη του βυθού.

Όλες οι πληροφορίες εντάσσονται σε ψηφιακή βάση γεωγραφικών δεδομένων (GIS), συμβατή με την αντίστοιχη που αναπτύσσεται στο Γραφείο Κρήτης της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων για το σύνολο του ενάλιου πολιτιστικού αποθέματος του νησιού.

Κατά το ίδιο διάστημα οι δύο φορείς διενήργησαν στο λιμάνι της Ιεράπετρας τριήμερη αναγνωριστική έρευνα για την κατανόηση των καταλοίπων λιμενικών έργων και φυσικών σχηματισμών που εντοπίζονται

στην περιοχή. Η σύντομη έρευνα, υποστηριζόμενη από τον τοπικό πολιτιστικό σύλλογο «Ιεράπτυνα», βοήθησε στη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων για την κατανόηση του χώρου. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με τις πληροφορίες της αρχαίας, μεσαιωνικής και νεώτερης γραμματείας που αναφέρονται στο λιμάνι, βοηθούν στην αποσαφήνιση των σχετικών αναφορών σε τρεις λιμενολεκάνες και την ομοιότητα του αρχαίου λιμανιού με αυτό της Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου. Τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για τη μελέτη του σημαντικού αυτού λιμανιού της ρωμαϊκής Κρήτης και τον προγραμματισμό εκτενέστερης υποβρυχίας γεωαρχαιολογικής έρευνας στο μέλλον.

Πηγή: ΥΠΠΟΑ

Επιμέλεια:
Δημήτρης Γαρουφαλής
Αρχαιολόγος